

[Setkání s pravdou – polemika s Koubou]

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[\[Příležitostné poznámky, 1983\]](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[\[Příležitostné poznámky, 1983\]](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 7. 10. 1983
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 7. 10. 1983

[Setkání s pravdou – polemika s Koubou]

ad: Kouba – § 4 (str. 4n.)

Setkání s pravdou nelze interpretovat tak, že ve skutečnosti se setkáváme s něčím jiným, s druhým, s věcí, s vlastním objevem (10;9-10). Docela naopak: setkáváme se vskutku s pravdou samou, ale nemůžeme ji uchopit jinak, než že uchopíme něco jiného. Připouští-li Kouba, že setkání s pravdou znamená, že jsme překonali a pochopili omezenost svého původního náhledu, tak to znamená, že na jedné straně se náš původní náhled dostal v setkání s pravdou do jejího (tj. pravého) světla. Výsledkem však nemůže být jenom poznání omezenosti původního náhledu, protože každý náš náhled, tedy i ten, kterým eventuálně onen původní překonáme, je a bude pouze omezený. Omezenost je něco jiného než mylnost. Ve světle pravdy se neukazuje pouze omezenost každého našeho náhledu, ale také a zejména jeho mylnost. To, že Kouba nemluví o mylnosti, je – zdá se – příznačné. Jak by se mohla ukázat mylnost jako mylnost, kdyby to nebylo ve světle pravdy a tudíž v setkání s pravdou? Jestliže mluví jen o omezenosti a o jejím překonávání, pak mu zajisté dostačuje pravda pochopená jako otevřenost. Když však přihlídneme k tomu, že pravda ukazuje mylnost jakožto mylnost, pak je zřejmé, že by k tomu nemohla dostačit pravda jakožto nějaká otevřenost, ale že to musí být pravda jakožto pravda, byť pravda o čemsi konkrétním, totiž o našem nejen omezeném, nýbrž především mylném původním názoru. Nejde proto také jen o to, původní názor překonat, nýbrž především vyvrátit; nikoliv se od dosavadního náhledu jen odvrátit k jinému, nýbrž prokázat a zdůvodnit, že zavržení starého náhledu jakožto mylného nás zároveň nutí přijmout náhled nový jakožto správný nebo alespoň správnější, pravdivější, pravdě bližší. „Jednota pravda je skrytá a neuchopitelná“ (15) – zajisté, ale pouze v tom smyslu, že pravda jako jediný celek nemůže být obsáhnuta žádným lidským myšlenkovým úsilím, tj. nemůže být myšlenkově uchopena. V žádném případě to neznámá, že tato pravda je naprosto vzdálená, takže se s ní nemůžeme setkat jakožto s pravdou. Pravda není v tomto smyslu „skrytá“, nýbrž naopak se zjevuje, vyjevuje. Ale nezjevuje se ve své plnosti, nýbrž vždy v konkrétní situaci, tedy přísně situačně. To si ovšem zajisté žádá zvláštní úvahy, proč tomu tak jest.

(7. 10. 83)

831007